

НАПРЯМ 3. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-428-6-30>

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Баласв Іван Сергійович

здобувач вищої освіти,

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

Науковий керівник: Коршикова Рената Сергіївна

кандидат економічних наук,

професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

Сучасні умови господарювання вимагають від підприємців швидкої реакції на зміни, що відбуваються як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі, оскільки ці зміни мають безпосередній вплив на прибутковість бізнесу. Зміни в зовнішньому середовищі зумовлені дією ряду факторів, що не залежать безпосередньо від діяльності підприємства. До них зазвичай відносять податкову, кредитну та інвестиційну політику держави, розвиток фондового та страхового ринків, а також рівень реальних доходів населення і демографічні тенденції. Внутрішні чинники, які впливають на господарську діяльність, включають обсяг і структуру активів підприємства, а також вартість і структуру джерел їх фінансування. Критично важливою є якість управління як активами, так і капіталом, а також здатність підприємства формувати необхідний фінансовий результат. Врахування впливу зазначених факторів є важливим під час здійснення всебічної оцінки фінансового стану підприємства. Коректна інтерпретація отриманих результатів та своєчасне впровадження відповідних заходів, спрямованих на зміцнення фінансового стану підприємства, дозволить підвищити ефективність господарювання і розширити можливості розвитку підприємства.

Процес оцінки фінансового стану підприємства, як правило, супроводжується такими етапами. По-перше, необхідно чітко визначити мету оцінки, оскільки вона суттєво вплине на вибір підходів до її здійснення. По-друге, здійснюється збір інформації, а також визначаються напрями оцінки і конкретні показники, які дозволять адекватно охарактеризувати фінансовий стан підприємства або його складові

відповідно до визначеної мети. По-третє, проводиться розрахунок обраних показників та їх порівняння з нормативними значеннями. По-четверте, здійснюється детальний аналіз основних причин змін показників, а також характеристика їх досягнутого рівня. По-п'яте, виявляються резерви для поліпшення фінансового стану підприємства і обґрунтовуються заходи, спрямовані на його зміцнення [1–3].

Метою оцінки фінансового стану підприємства є розробка і реалізація заходів, спрямованих на його зміцнення, нарощення потенціалу та розширення можливостей підприємства здійснювати господарську діяльність на основі підвищення рівня прибутковості [4].

Завдання аналізу фінансового стану підприємства полягає у всебічному дослідженні його фінансових ресурсів та ефективності їх використання. Цей процес супроводжується оцінкою платоспроможності та ліквідності підприємства, дослідженням рентабельності діяльності підприємства та його фінансової стійкості, оцінкою ділової активності, виявленням резервів покращення фінансового стану підприємства, прогнозуванням можливих фінансових ризиків, розробкою рекомендацій для поліпшення управління фінансами. Таким чином, аналіз фінансового стану підприємства виконує ключову роль у забезпеченні його ефективної та стабільної діяльності [2; 5].

Отже, оцінка фінансового стану підприємства дозволяє визначити та проаналізувати ключові аспекти його діяльності. По-перше, вона дає можливість встановити ефективність фінансово-господарської діяльності в цілому, а також ефективність використання фінансових ресурсів. Це дозволяє підприємству оцінити, наскільки раціонально воно використовує наявні ресурси для досягнення фінансових цілей. По-друге, оцінка фінансового стану дозволяє визначити рівень кредитоспроможності підприємства, що є важливим при отриманні фінансових ресурсів для підтримки його господарської діяльності. Кредитоспроможність відображає здатність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами. По-третє, оцінка фінансового стану вказує на рівень підприємницького ризику, що пов'язаний з можливістю погашення зобов'язань, здатністю до нарощування активів і залучення інвестицій. Це має ключове значення для визначення рівня фінансової стійкості підприємства та його конкурентоспроможності на ринку. По-четверте, це дозволяє виявити основні пріоритети процесу бюджетування, що сприяє ефективному управлінню фінансовими потоками підприємства, а також визначення політики розподілу та використання прибутку, яка має бути спрямована на підтримку стратегічних цілей підприємства. Загалом, оцінка фінансового стану допомагає виявити причини змін у фінансовому стані, тенденції та пріоритетні напрями розвитку, що дає змогу адаптувати діяльність підприємства до змін у зовнішньому середовищі та забезпечити його стійкий розвиток.

Інформація для оцінки фінансового стану міститься у відповідних формах фінансової звітності, передбаченими нормативно-правовими актами України.

Основних показників, що характеризують фінансовий стан підприємства, можна згрупувати так:

- показники ліквідності та платоспроможності;
- показники фінансової стійкості, що оцінюють структуру джерел фінансування підприємства;
- показники ділової активності, такі як коефіцієнти оборотності, тривалість обороту виробничих запасів, оборотних засобів, а також тривалість погашення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- показники рентабельності, у т.ч. загальної рентабельності, рентабельності власного капіталу, рентабельності продажу тощо [6].

Проаналізуємо показники фінансового стану підприємства на основі дослідження показників рентабельності ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД»

Таблиця 1

**Динаміка показників рентабельності діяльності
ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД» в 2021–2023 рр., %**

Показники	2021	2022	2023
Рентабельність продукції	-44,98	31,49	31,84
Рентабельність продажу	-2,00	7,56	7,05
Рентабельність власного капіталу	-16,67	33,26	15,89
Рентабельність діяльності	-4,02	9,80	8,57

Джерело: [7]

За результатом 2021 року спостерігалось від'ємне значення рентабельності продукції (-44,98%), що свідчить про збитковість виробничого процесу. Це може бути наслідком високих витрат на виробництво як за рахунок цінової складової, такі і за рахунок невірно сформованих норм витрачання ресурсів. У 2022 році ситуація кардинально змінилася, рентабельність досягла 31,49%, що показує суттєве покращення ефективності виробництва та фінансової ситуації загалом. У 2023 році тенденція зростання рентабельності продукції зберіглася (зростання до 31,84%), що свідчить про стабілізацію позитивної динаміки і ефективну діяльність підприємства.

Упродовж 2021 році показник рентабельності власного капіталу демонстрував негативне значення (-16,67%), що вказує на збитковість інвестицій у власний капітал підприємства. У 2022 році він значно покращився (зростання до 33,26%), що свідчить про високий рівень ефективності використання власного капіталу. У наступному 2023 році рентабельність власного капіталу знизилася до 15,89%, що може бути пов'язано із зменшенням прибутку або збільшенням капіталовкладень, однак показник все ще залишався позитивним.

Показник рентабельності діяльності у 2021 році також був негативним (-4,02%) через збитковість операційної діяльності. У 2022 році підприємство продемонструвало значне покращення, рентабельність діяльності зросла до 9,80%, що є свідченням підвищення ефективності операційної діяльності. У 2023 році показник незначно знизився до 8,57%, однак залишився на досить високому рівні, що вказує на збереження ефективності операцій.

Таким чином, підприємство продемонструвало значне покращення фінансових показників у 2022 році після збиткового 2021 року. У 2023 році показники дещо стабілізувалися, що вказує на закріплення позитивних тенденцій попереднього періоду. Незважаючи на незначні зниження деяких показників, підприємство залишається прибутковим і демонструє стабільну динаміку рентабельності.

Отже, оцінка фінансового стану підприємства відіграє важливу роль у визначенні заходів, спрямованих на його зміцнення, збільшення потенціалу та покращення можливостей для подальшого розвитку. Основні завдання аналізу фінансового стану спрямовані на всебічне дослідження платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності підприємства. Аналіз також допомагає виявити резерви для покращення фінансового стану, прогнозувати можливі ризики та розробити рекомендації для підвищення ефективності управління фінансами. Таким чином, фінансовий аналіз є фундаментальним інструментом для підтримання стабільності та забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук Т.М., Вергун А.І. Аналіз фінансового стану: теорія, методика, організація: монографія; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2020. 175 с.
2. Сарапіна О.А., Пінчук Т.А., Стефанович Н.Я. Практикум з фінансового аналізу: навч. посіб. Херсон. нац. техн. ун-т. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 225 с.
3. Трусова Н.В., Терещенко М.А. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навч. посіб. Тавр. держ. агротехнол. ун-т. 2-ге вид. Мелітополь : Мелітоп. міськ. друк., 2019. 272 с.
4. Стеценко С.П., Сорокіна Л.В., Измайлова К.В. Фінансовий аналіз та економічна діагностика : навч. посіб. Київ. нац. ун-т будва і архітектури. Київ : КНУБА, 2019. 159 с.
5. Марусяк Н.Л. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.
6. Яцук О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. № 3. С. 173–180. URL: http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf
7. 31454383 – ТОВ "КЕРНЕЛ-ТРЕЙД". Фінансова звітність за 2023 рік. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/31454383/finances>